

Socialnämndens riktlinjer för EU- policyarbete

December 2022

Socialnämndens riktlinjer för EU-policyarbete

December 2022

Dnr: 3.1.1-595/2022

Kontaktperson: Susanna Nyttell, 08-508 251 38

Sammanfattning

Kommunfullmäktige antog år 2021 en ny EU-policy (dnr. 2021/216) som anger stadens övergripande inställning till det europeiska samarbetet.

Nämnder och bolagsstyrelser inom staden ska arbeta aktivt med EU-frågor för att ta tillvara stadens och stockholmarnas intressen. Detta arbete ska grundas i nämndernas och bolagsstyrelsens verksamhetsspecifika EU-policyriktlinjer.

I socialnämndens riktlinjer redogörs för EU:s inflytande på nämndens verksamhetsområde, dels genom direkt rättslig påverkan, dels genom indirekt påverkan.

EU-policyarbetet inom socialnämndens verksamhetsområde utgår från de principer och fokusområden som anges i stadens EU-policy.

- *Socialnämnden ska verka för att beslut inom EU fattas så nära medborgarna som möjligt*
- *Socialnämnden ska bidra till stadens arbete för att EU:s politik ska vara väl avvägd och väl underbyggd*
- *Socialnämnden ska verka för ett socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbart, samt demokratiskt och innovativt EU*

I riktlinjerna beskrivs hur dessa principer ska tillämpas, samt vilken strategi som ska tillämpas för att få genomslag för nämndens EU-policyarbete. Socialnämndens EU-policyarbete ska genomföras utifrån de vägledande principerna och fokusera på frågor inom EU som rör välfärd och sociala frågor. Socialförvaltningen ska bedriva strategisk kunskapsinhämtning, omvärldsbevakning och påverkansarbete, bland annat genom aktivt deltagande i relevanta forum. Samverkan och samarbete inom staden, liksom på regional, nationell och europeisk nivå är avgörande för att nå framgång i EU-policyarbetet.

Innehåll

Sammanfattning	3
Bakgrund	5
Stockholms stads EU-policy	5
Ansvarsfördelning inom staden	5
EU:s inflytande på socialnämndens verksamhetsområde	6
Den europeiska pelaren för sociala rättigheter.....	6
EU:s fonder och program.....	7
Vägledande principer för nämndens EU-policyarbete	8
Strategi för att få genomslag för nämndens EU-policyarbete	9

Bakgrund

Stockholms stads EU-policy

Kommunfullmäktige antog år 2021 en ny EU-policy (dnr. 2021/216) som anger stadens övergripande inställning till det europeiska samarbetet. I EU-policyn framhålls att stadens verksamhet och utveckling i stor utsträckning avgörs av beslut som fattas på EU-nivå. Ett aktivt EU-policyarbete är därför en viktig förutsättning för att kunna uppnå stadens långsiktiga vision och tillvarata stockholmarnas intressen.

Stadens reviderade EU-policy innehåller stärkta skrivningar om innovation och tydligare koppling till klimatmålen i Parisavtalet. Utöver det förtydligas hur den europeiska lagstiftningsprocessen ser ut, stadens möjlighet att påverka denna samt hur staden ska arbeta för att få genomslag för identifierade ståndpunkter.

Tre principer ska vägleda stadens EU-policyarbete:

1. Staden ska verka för att beslut inom EU fattas så nära medborgarna som möjligt.
2. Staden ska verka för att EU:s politik är väl avvägd och väl underbyggd.
3. Staden ska verka för ett socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbart, samt demokratiskt och innovativt EU

Stockholms stad anser att EU-samarbetet i grunden är positivt för Stockholm. Vägledande för unionens insatser bör dock vara EU:s så kallade subsidiaritetsprincip. Denna princip slår fast att unionen ska vidta en åtgärd endast om denna inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna själva på nationell eller kommunal nivå.

Fem områden lyfts fram som särskilt viktiga för att bidra till ett socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbart, samt demokratiskt och innovativt EU:

1. EU bör satsa på forskning och innovation.
2. EU bör arbeta för en välfungerande inre marknad
3. EU bör genomgående beakta storstädernas potential att driva en hållbar utveckling
4. EU bör ha en hög ambitionsnivå inom miljö- och klimatpolitiken
5. EU bör främja jämställdhet och mänskliga rättigheter samt motverka alla former av diskriminering

Ansvarsfördelning inom staden

I stadens internationella strategi fastställs att kommunstyrelsen ansvarar för att samordna stadens internationella arbete och beslutar om stadens position i stadsövergripande EU-frågor. Nämnder och

bolagsstyrelser beslutar dock om stadens position i verksamhets specifika EU-ärenden. Påverkansarbetet gentemot EU ska ske i nära samarbete med kommunstyrelsen.

Nämnder och bolagsstyrelser inom staden ska arbeta aktivt med EU-frågor för att ta tillvara stadens och stockholmarnas intressen. Stadens nämnder och bolagsstyrelser ska aktivt ta del av och bidra till EU-initiativ inom relevanta områden med fokus på utbyte av bästa praxis. Detta arbete ska grundas i nämndernas och bolagsstyrelsens verksamhets specifika EU-policyriktlinjer.

Socialförvaltningen har tagit fram socialnämndens riktlinjer i samråd med arbetsmarknadsförvaltningen, utbildningsförvaltningen och äldreförvaltningen då dessa förvaltningar utifrån gemensamma beröringspunkter har anledning och möjlighet att samverka i EU-policyarbetet.

EU:s inflytande på socialnämndens verksamhetsområde

EU har begränsade befogenheter inom det sociala området och det finns få lagstiftade eller tvingande regler som medlemsländerna måste följa. Socialpolitiken är därmed till stor del ett nationellt ansvar. Däremot kan EU, direkt eller indirekt påverka socialpolitiken genom annan lagstiftning eller andra instrument.

Ett område där EU har direkt rättslig påverkan på förvaltningens verksamhetsområde är asyl- och flyktingpolitiken. Ett exempel på detta är Mottagardirektivet som fastställer miniminormer för mottagandet av asylsökande i medlemsstaterna samt regler för bosättning, skolgång, arbete och sjukvård. Arbetet med att ta fram en gemensam europeisk invandrings- och asylpolitik pågår, och kommer att påverka såväl Sveriges migrationspolitik som stadens mottagande.

Den europeiska pelaren för sociala rättigheter

År 2017 antogs den europeiska pelaren för sociala rättigheter (*European Pillar of Social Rights*). I pelaren fastställs 20 principer indelade i tre områden: lika möjligheter och tillgång till arbetsmarknaden, rättvisa arbetsvillkor samt social trygghet och inkludering.

Då EU har begränsade lagstiftande befogenheter inom detta område visar den sociala pelaren på kommissionens ambition av att föra upp socialpolitiska frågor på EU-nivå. Arbetet med sakfrågorna inom den sociala pelaren har dessutom visat sig vara av stor vikt för många medlemsländer.

År 2021 antogs en handlingsplan med konkreta åtgärder för att omsätta dessa 20 principer i praktiken. Handlingsplanen omfattar tre mål på EU-nivå som ska uppnås senast 2030, varav ett handlar om att minska antalet personer i fattigdom eller socialt utanförskap, med särskilt fokus på barn¹. Det är i huvudsak upp till de enskilda medlemsländerna att bestämma hur den sociala pelaren ska genomföras i respektive land.

Grön och digital omställning

Att minska klimat- och miljöpåverkan genom att ställa om till en modern och resurseffektiv ekonomi, samt att skapa ett Europa rustat för den digitala tidsåldern, hör till EU:s viktigaste prioriteringar.

Inom digitaliseringsområdet har EU betydande lagstiftningsbefogenheter vilket påverkar nämndens verksamhetsområden på många sätt. Det gäller inte minst behandlingen av personuppgifter inom ramen för dataskyddsförordningen GDPR. Ett senare exempel är EU-kommissionens förslag till förordning om ett europeiskt hälsodataområde (*European Health Data Space, EHDS*) som presenterades i maj 2022. Syftet med EHDS är att göra det lättare att dela och få tillgång till olika typer av uppgifter, exempelvis elektroniska patientjournaler och data från patientregister, både inom vården och för forskare och beslutsfattare². Detta kan komma att påverka nämndens verksamheter, exempelvis inom LSS-hälsan.

Den sociala dimensionen av EU:s klimatarbete lyfts fram allt mer, exempelvis vikten av en rättvis omställning och att inga människor eller grupper ska lämnas utanför i arbetet med att skapa en hållbar utveckling.

EU:s fonder och program

EU:s fonder och program är ett av EU:s främsta verktyg för att förverkliga unionens mål och politik. Genom fonderna kan EU:s politik få ett mer direkt genomslag i det utvecklingsarbete som bedrivs nationellt, regionalt och lokalt – även inom områden där EU:s egentliga lagstiftningsbefogenheter är begränsade.

Till följd av detta är flera av EU:s fonder delvis inriktade mot socialnämndens ansvarsområden. Det gäller framför allt Europeiska Socialfonden, ESF+, som till stor del inriktar sig på insatser för de som står långt från arbetsmarknaden samt fattigdomsbekämpning. Socialfonden är en av EU:s strukturfonder, vars syfte är att stärka medlemsländernas ekonomi och sociala sammanhållning. Socialfonden ska också bidra till att minska skillnader i

---

¹ [The European Pillar of Social Rights Action Plan \(europa.eu\)](https://european-council.europa.eu/media/en/press-operations/infographic-122021-1.pdf)

² [På gång inom EU \(skr.se\)](https://www.skr.se/nyheter/2022/05/10/nytt-europeiskt-halsodataomrade), hämtad 221031

levnadsstandard mellan länderna.³ Även programmet CERV (*Citizens, Equality, Rights and Values*), som syftar till att skydda och främja mänskliga rättigheter och värden har beröringspunkter med nämndens verksamhetsområden.⁴

Vägledande principer för nämndens EU-policyarbete

EU-policyarbetet inom socialnämndens verksamhetsområde utgår från de principer och fokusområden som anges i stadens EU-policy:

- *Socialnämnden ska verka för att beslut inom EU fattas så nära medborgarna som möjligt*

Socialnämnden delar stadens grundläggande inställning att välkomna EU:s insatser för att öka sysselsättning och integration och stödja effektiva och kostnadseffektiva åtgärder inom dessa områden. Det är även angeläget att EU-regelverket om offentlig upphandling ger stora möjligheter att ställa krav på sociala och miljömässiga aspekter.

Samtidigt delar socialnämnden stadens synsätt att frågor som rör fattigdomsbekämpning och övrig socialpolitik primärt är ett nationellt och lokalt ansvar. Det ligger i nämndens intresse att bevaka att subsidiaritetsprincipen efterlevs, vilket ska vara vägledande för nämndens EU-policyarbete, både i enskilda sakfrågor, och i diskussioner om EU:s framtid och EU:s sociala dimension.

- *Socialnämnden ska bidra till stadens arbete för att EU:s politik ska vara väl avvägd och väl underbyggd*

Socialnämnden delar stadens uppfattning att EU:s politik bör bygga på omfattande konsekvensbedömningar och samråd som belyser förslagets påverkan på EU:s storstäder. För att bidra till detta arbete ska förvaltningen besvara förfrågningar, remisser med mera om relevanta EU-initiativ, när tillfälle ges. Detta görs i samråd med stadsledningskontoret, och ofta i samverkan med andra förvaltningar som berörs av den aktuella frågan.

- *Socialnämnden ska verka för ett socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbart, samt demokratiskt och innovativt EU*

Socialnämnden stödjer de positioner som staden driver inom EU.

---

³ [Socialfonden - Svenska ESF-rådet](#) hämtat 221031

⁴ [CERV | MUCF](#) hämtat 221031

Nämnden har ett särskilt ansvar för och intresse av att bidra till arbetet med att lyfta fram och stärka frågor som rör social hållbarhet och social innovation. Nämnden stödjer också stadens prioritering att främja jämställdhet och mänskliga rättigheter, samt motverka alla former av diskriminering. Dessa perspektiv ska genomsyra förvaltningens EU-policyarbete och ta sig uttryck exempelvis i jämställdhetsanalyser i remissvar och andra underlag.

Stockholms stad ska vara ledande i arbetet mot de globala målen inom Agenda 2030. Socialnämnden har särskilt målsvar för mål 1, Ingen fattigdom och mål 3, God hälsa och välbefinnande. Dessa målområden ska särskilt uppmärksammas i förvaltningens omvärldsbevakning och EU-policyarbete.

Strategi för att få genomslag för nämndens EU-policyarbete

Socialnämndens EU-policyarbete ska genomföras utifrån de vägledande principerna och fokusera på frågor inom EU som rör välfärd och sociala frågor. Socialförvaltningen ska bedriva strategisk kunskapsinhämtning, omvärldsbevakning och påverkansarbete, bland annat genom aktivt deltagande i relevanta forum.

Nämndens EU-policyarbete sker i samråd med stadsledningskontorets internationella enhet och i samverkan med andra förvaltningar, i första hand arbetsmarknads-, utbildnings- och äldreförvaltningen då det finns många gemensamma frågor och intressen mellan dessa förvaltningar. I vissa frågor sker samverkan med idrottsförvaltningen och samverkan med miljöförvaltningen väntas bli allt viktigare, kring frågor som rör social och ekologisk hållbarhet och rättvis omställning. Samverkan inom staden är av stor vikt både för omvärldsbevakning och kunskapsspridning om gemensamma frågor, liksom för att stämma av och samordna remissvar och liknande.

Andra viktiga samverkansparter är Stockholmsregionens Europaförening⁵ som representerar och driver stadens intressen i Bryssel, och Sveriges kommuner och regioner som har en viktig roll i att säkerställa att stadens ståndpunkter återspeglas i EU-politiken. Förvaltningen deltar i EU-nätverket i Stockholms län och i SKR:s

---

⁵ Stockholmsregionens Europaförening samlar staden, Stockholms Läns Landsting, Kommunförbundet Stockholms län och andra intressenter i Stockholm-Mälarenregionen

internationella nätverk, som båda bidrar till kunskapsutbyte och bevakning av aktuella EU-frågor.

Socialnämnden deltar även i samarbetsorganisationen Eurocities, som samlar drygt 200 stora europeiska städer. Organisationen bidrar till erfarenhets- och kunskapsutbyte mellan städer, kunskap om EU samt bedriver påverkansarbete gentemot EU för medlemsstädernas räkning. Förutom att bidra med kunskap genom att besvara kartläggningar och undersökningar deltar förvaltningen i Eurocities sociala forum och i några av forumets arbetsgrupper, med fokus på kunskaps- och erfarenhetsutbyte.

Nämnden är också medlem i organisationen *European Social Network (ESN)* som är ett nätverk för lokala, regionala och nationella aktörer i Europa med ansvar för socialtjänstens arbete. Medlemskapet ger möjlighet att delta i möten och konferenser och till kunskaps- och erfarenhetsutbyte om strategiskt viktiga frågor inom det sociala området med kollegor från städer i Europa. Det bidrar därmed till förvaltningens kunskapsinhämtning och bevakning av EU-frågor inom nämndens verksamhetsområden.

Socialnämnden ska även vara aktiv när det gäller att bevaka och ta till vara möjligheter till att driva och delta i projekt genom EU:s program och fonder, som bidrar till verksamhetsutveckling. Förvaltningen ska utveckla sitt långsiktiga strategiska arbete med att identifiera behov och prioriterade målgrupper. Genom att tidigt vara delaktig, i dialog med stadsledningskontoret och andra relevanta aktörer, ökar möjligheten att vara med och påverka inriktningen i utlysningar inom aktuella program, så att de blir till större nytta för nämndens målgrupper.

En förutsättning för socialförvaltningens EU-policyarbete är ökad kunskap om hur förvaltningens arbetsområde påverkas av EU, och hur förvaltningen kan delta och påverka i olika sammanhang. Det finns behov av att fortsätta stärka och sprida kunskap inom förvaltningen om möjligheter till kunskaps- och erfarenhetsutbyte på europeisk nivå, liksom om möjligheter till verksamhetsutveckling genom EU-projekt.